

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової
безпеки**

Інститут № 5

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти**

262 Правоохоронна діяльність

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки інституту №5 протокол від 12.08.2024 № 10

Розробники:

1. доцент, доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки, к.ю.н., доцент Ананьєва Євгенія Андріївна

Рецензенти:

1. професор кафедри трудового та господарського права ХНУВС, д.ю.н., старший науковий співробітник Є.Ю. Подорожній
2. завідувачка кафедри трудового, аграрного, екологічного права та соціального захисту населення Харківського університету к.ю.н., доцент Т.І. Чавикіна

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист» взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Цивільна оборона», «Охорона праці», «Екологія», «Економіка», «Фізіологія», «Гігієна людини», «Ергономіка», «Психологія», «Фізика», «Хімія», «Охорона навколишнього середовища», «Заходи особистої безпеки», «Спеціальна техніка», «Тактико-спеціальна підготовка», «Трудове право», «Медична допомога».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- законодавчі акти, правила, положення у сфері охорони праці;
- перелік небезпечних і шкідливих факторів та їх небезпеку для людини;
- основні напрямки зниження травматизму і загибелі людей;
- загальну характеристику надзвичайних ситуацій та їх можливих наслідків.

вміти:

- ідентифікувати шкідливі і небезпечні фактори;
- оцінювати обстановку;
- визначати ступінь ризику при виконанні службових обов'язків;
- організувати інструктаж і навчання підлеглих безпечним прийомам діяльності;
- забезпечити застосування і правильну експлуатацію індивідуальних і колективних засобів захисту;
- організувати порятунок людей і ліквідацію наслідків аварій, катастроф і інших надзвичайних ситуацій;
- надати першу медичну допомогу.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. «Правові та організаційні основи охорони праці»

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Аналіз Закону України «Про охорону праці». Організація охорони праці. Державне управління охороною праці.

Завдання Державної служби України з питань праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

ТЕМА 2. «Профілактика травматизму та профзахворювань в поліції»

Аналіз і обґрунтування раціональних заходів і засобів поліпшення стану виробничого середовища, характерних для галузі виробництва за факторами. Оцінка ризику. Атестація робочого місця. Комфортні умови на робочому місці. Обґрунтування першочергових напрямів профілактики виробничого травматизму у галузі - на базі статистичних даних щодо травматизму у галузі і аналізу характерних нещасних випадків. Техніка безпеки в системі НП, організація, управління. Причини травмування та виникнення професійних захворювань в НП під час несення служби, виконання службових обов'язків та при охороні громадського порядку. Основні причини профзахворювань і професійних отруєнь в підрозділах НП. Заходи особистої безпеки та правила техніки безпеки при проведенні спеціальних операцій та при виконанні повсякденних службових обов'язків. Організація праці. Режим праці та відпочинку. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Проведення інструктажів, види інструктажів та їх зміст. Розслідування нещасних випадків (етапи та документація).

ТЕМА 3. «Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці»

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері охорони праці.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.

ТЕМА 4. «Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві»

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

ТЕМА 5. «Роль і місце (завдання) Цивільної оборони у державній системі безпеки й захисту населення, організаційна структура і сили Цивільної оборони України»

Значення і місце (завдання) Цивільної оборони у державній системі безпеки й захисту населення, організаційна структура і сили Цивільної оборони України. Структура та задачі цивільної оборони України та на об'єктах НП. Сили та засоби цивільної оборони.

Організаційна структура ЦО України. Цивільна оборона МВС України ЯК складова частина цивільної оборони України. Задачі ЦО МВС. Керівництво ЦО МВС. Сили та засоби цивільної оборони. Війська цивільної оборони України. Авіаційних пошуково-рятувальних сил. Сил реагування на водних об'єктах. Державної воєнізованої гірничорятувальної служби.

ТЕМА 6. «Загальна характеристика можливих наслідків надзвичайних ситуацій в Україні»

Можливі надзвичайні ситуації в Україні. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Стихійне лихо. Види стихійних лих. Основні причини аварій і катастроф. Характеристика об'єктів, аварії на який приводять до великих жертв, великому економічному збитку й екологічним катастрофам, (об'єкти нафтохімічної, газової промисловості; об'єкти, на яких застосовуються ЛЗР і вибухонебезпечні речовини; об'єкти по виготовленню і збереженню СДОР; об'єкти атомної енергетики).

Основні критерії, які використовуються для оцінки НС (величина матеріального збитку; кількість потерпілих, у тому числі загиблих; порушення умов життєдіяльності), додатковий критерій (відсутність можливості справитися з наслідками НС самотужки). Основні принципи та способи захисту населення.

ТЕМА 7. «Дії населення під час надзвичайних ситуацій»

Основні принципи та способи захисту людей у надзвичайних ситуаціях. Дії населення у зоні надзвичайної ситуації природного характеру. Дії населення у зоні радіаційного забруднення. Дії населення у зоні хімічного забруднення.

Евакуаційні заходи. Загальна або часткова евакуація населення тимчасового або безповоротного характеру.

Мета планування і здійснення евакуаційних заходів. Вплив токсичних речовин на навколишнє середовище. Дегазація, способи її проведення. Дезактивація, способи її проведення. Дезинфекція, способи її проведення. Дератизація, способи її проведення. Дії населення у зоні хімічного забруднення. Колективні засоби захисту. Протирадіаційне укриття. Сховища та їх види. Складові елементи сховища. Прості укриття. Залучення сил та засобів НП України при забезпеченні евакуації у надзвичайних ситуаціях. Органи, які забезпечують евакуаційні заходи у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення охорони публічного порядку у зоні надзвичайної ситуації.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер розділу	Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
		Всього	з них:					
			лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № <u>1</u>								
Охорона праці в галузі та цивільний захист								
	ТЕМА № 1: Правові та організаційні основи охорони праці	14	2		4		8	
	ТЕМА № 2: Профілактика травматизму та профзахворювань в поліції	14	2		4		8	
	ТЕМА № 3: Державний нагляд та громадський контроль за станом охорони праці	14	2		4		8	
	ТЕМА № 4: Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	14	2		4		8	
	ТЕМА № 5: Роль і місце (завдання) Цивільної оборони у державній системі безпеки й захисту населення, організаційна структура і сили Цивільної оборони України	12	2		2		8	
	ТЕМА № 6: Загальна характеристика	11	2		2		7	

	можливих наслідків надзвичайних ситуацій в Україні						
	ТЕМА № 7: Дії населення під час надзвичайних ситуацій	11	2		2		7
							Залік
Всього за навчальною дисципліною:		90	14	-	22	-	54

4.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер розділу	Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
		Всього	з них:					
			лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1								
	Охорона праці в галузі та цивільний захист							
	ТЕМА № 1: Правові та організаційні основи охорони праці	14	2		2		10	
	ТЕМА № 2: Профілактика травматизму та профзахворювань в поліції	14	2		2		10	
	ТЕМА № 3: Державний нагляд та громадський контроль за станом охорони праці	14	2		2		10	
	ТЕМА № 4: Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	12	2				10	
	ТЕМА № 5: Роль і місце (завдання) Цивільної оборони у державній системі безпеки й захисту населення, організаційна структура і сили Цивільної оборони України	12					12	
	ТЕМА № 6: Загальна характеристика можливих наслідків надзвичайних ситуацій в Україні	12					12	
	ТЕМА № 7: Дії населення під час надзвичайних ситуацій	12					12	
								Залік
Всього за навчальною дисципліною:		90	8	-	6	-	76	

4.1.3 . Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Правові та організаційні основи охорони праці	
	1. Кодекс законів про працю; 2. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992; 3. Закон України «Про охорону здоров'я» від 31 грудня 1992; 4. Закон України «Про охорону навколишнього середовища» від 25 червня 1991; 5. Закон України «Про забезпечення санітарного й епідеміологічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994; 6. Закон України «Про дорожній рух» від 22 липня 1999; 7. Закон України «Про використання ядерної енергії і радіаційної безпеки»; 8. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами»; 9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23 вересня 1999; 10. Трудові норми Міжнародної організації праці, основні Конвенції МОП в галузі охорони праці, міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.	Основна 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Додаткова 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
	Тема № 2. Профілактика травматизму та профзахворювань в поліції	
	Методи обліку травматизму. Причини травмування та виникнення професійних захворювань в НП під час несення служби, виконання службових обов'язків та при охороні громадського порядку. Організація праці. Режим праці та відпочинку. Правила внутрішнього трудового розпорядку.	Основна 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Додаткова 11, 12, 16, 35
	Тема № 3. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці	
	Правові засади державного нагляду за охороною праці. Громадський контроль за станом охорони праці. Основні принципи та мета державного нагляду у сфері охорони праці.	Основна 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
	Тема № 4. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	
	Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду.	Основна 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
	Тема № 5. Роль і місце (завдання) Цивільної оборони у державній системі безпеки й захисту населення, організаційна структура і сили Цивільної оборони України	
	Завдання Цивільної оборони у державній системі безпеки й захисту населення. Система Цивільної оборони України: органи та служби. Сили цивільної оборони. Засоби цивільної оборони.	Основна 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 Додаткова 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18, 19,

			36, 37, 38, 39, 42, 43, 44
		Тема № 6. Загальна характеристика можливих наслідків надзвичайних ситуацій в Україні	
		Поняття та види надзвичайних ситуацій та наслідки. Прогнозування аварійних ситуацій. Причини аварійних ситуацій. Прогнозування аварійних ситуацій.	Основна 13, 14, 15, 16, 17, 18 Додаткова 2, 4, 5, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44
		Тема №7. Дії населення під час надзвичайних ситуацій	
		Дії населення під час стихійного лиха. Дії населення під час пожежі. Порядок проведення санітарної обробки, рятувальних та інших невідкладних робіт у зоні надзвичайної ситуації. Дії населення у зоні хімічного забруднення. Дії населення у зоні радіаційного забруднення.	Основна 13, 14, 15, 16, 17, 18 Додаткова 1, 2, 3, 4, 5, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Науково-технічний прогрес і безпека праці.
1. Вдосконалення умов праці на підприємстві.
2. Соціально-економічна оцінка умов праці.
3. Управління охороною праці на підприємстві.
4. Економічні методи управління умовами та охороною праці.
5. Травматизм і захворювання на виробництві.
6. Страхування виробничих ризиків. 4
7. Планування поліпшення умов праці на основі колективного договору.
8. Контроль за охороною праці на підприємстві. 3
9. Сучасна економіка умов і охорони праці.
10. Удосконалення механізму витрат, пов'язаних з поліпшенням умов праці.
11. Економічне стимулювання підприємств, спрямоване на поліпшення умов праці.
12. Економічна відповідальність підприємств за порушення нормативних актів про охорону праці.
13. Світовий досвід управління умовами та охороною праці.
14. Фінансування заходів щодо поліпшення умов і охорони праці.
15. Вплив ринкових відносин в економіці на стимулювання поліпшення умов і охорони праці (досвід західних країн).
16. Форми й методи регулювання відповідальності підприємств за порушення законодавчих та нормативних актів з охорони праці.
17. Методи оцінки стану умов праці.
18. Стимулювання природоохоронної діяльності підприємств.

19. Оцінка соціальної та соціально-економічної ефективності заходів з поліпшення умов і охорони праці.
20. Реформування системи охорони праці.
21. Розвиток соціального партнерства в галузі охорони праці.
22. Охорона праці та соціальний захист.
23. Атестація робочих місць за умовами праці.
24. Розвиток охорони праці в Україні.
25. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
26. Охорона праці як основний напрямок соціальної політики України.
27. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.
28. Актуальні проблеми гігієни праці.
29. Система управління охороною праці на підприємстві.
30. Принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.
31. Планування та стимулювання діяльності з охорони праці.
32. Формування ринкових відносин і завдання підприємств у галузі охорони праці.
33. Система соціального захисту від професійних ризиків.
34. Фінансування заходів з поліпшення умов охорони праці.
35. Застосування комп'ютерних методів, прикладного та інформаційного забезпечення охорони праці.
36. Цивільна оборона в Україні.
37. Екологічні чинники.
38. Задачі ЦО НП України.
39. Здоров'я людини.
40. Задачі ЦО України.
41. Надзвичайні ситуації.
42. Стихійне лихо.
43. Пандемії та їх вплив на розвиток людства.
44. Епідемії.
45. Епізоотія та епіфітотія.
46. Сили ЦО.
47. Соціально-політичні надзвичайні ситуації.
48. Теракт, як надзвичайна ситуація.
49. Біологічний тероризм.
50. Ядерний тероризм.
51. Небезпеки ядерного вибуху.
52. Хімічний тероризм.
53. Масові безладдя.
54. Надзвичайний стан.
55. Оцінка та управління ризиком.
56. Біологічна небезпека.
57. Законодавчі та нормативні акти у сфері ЦО.

58. Види небезпек.
59. Заходи особистої безпеки у зоні хімічного забруднення.
60. Заходи особистої безпеки у зоні радіаційного забруднення.
61. Засоби захисту у зоні хімічного забруднення.
62. Засоби захисту у зоні радіаційного забруднення.
63. Способи захисту у зоні радіаційного забруднення.
64. Вплив радіації на навколишнє середовище.
65. Вплив токсичних речовин на навколишнє середовище.
66. Засоби захисту органів дихання.
67. Дегазація, способи її проведення.
68. Дезактивація, способи її проведення.
69. Дезінфекція, способи її проведення.
70. Дератизація, способи її проведення.
71. Сховища та їх види.
72. Складові елементи сховища.
73. Прості укриття.
74. Залучення сил та засобів НП України при забезпеченні евакуації у надзвичайних ситуаціях.
75. Органи, які забезпечують евакуаційні заходи у надзвичайних ситуаціях.
76. Забезпечення охорони громадського порядку у зоні надзвичайної ситуації.
77. Особливі задачі цивільної оборони НП України.
78. Система оповіщення цивільної оборони.
79. Сигнали цивільної оборони.

6. Методи навчання

Метою лекційного курсу є формування у студентів системи теоретичних знань та практичних навичок у сфері охорони праці та цивільного захисту.

Для досягнення зазначеної мети у ході викладення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист» передбачається проведення (відповідно до програми) лекційних, та семінарських занять; проведення ділових ігор; написання контрольних, реферативних та курсових робіт; підготовка доповідей. З метою поточного контролю знань планується проведення опитувань на семінарських заняттях та написання контрольних робіт.

Аудиторні заняття проводяться у формі семінарських занять, на яких студенти повинні приймати участь у дискусії навколо попередньо визначених тем, виступати з рефератами або тезами виступів, вміти формулювати і відстоювати свою позицію.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Права та обов'язки роботодавця з охорони праці.
2. Класифікація небезпек на виробництві.
3. Органи державного управління з охорони праці.
4. Законодавство України з охорони праці.
5. Повноваження Державної служби з питань праці.
6. Державний нагляд та громадський контроль за охороною праці.
7. Обов'язки працівників щодо виконання вимог нормативних актів з охорони праці.
8. Права та обов'язки працівника з охорони праці.
9. Заходи та засоби щодо забезпечення техніки безпеки.
10. Навчання з питань охорони праці. Види інструктажів з охорони праці.
11. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори.
12. Порядок розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій.
13. Випадки не виробничого травматизму.
14. Облік нещасних випадків.
15. Заходи та засоби щодо забезпечення пожежної безпеки.
16. Небезпечні явища, які виникають під час пожежі.
17. Категорії пожежної безпеки приміщень та виробництв.
18. Засоби пожежогасіння. Дії під час виникнення пожежі.
19. Вогнегасники та їх нормування на об'єкті. Їх призначення та принцип дії.
20. Заходи щодо боротьби та попередження виникнення пожеж.
21. Дія електричного струму на людину. Надання першої допомоги ураженим електричним струмом.
22. Загальні правила електробезпеки.
23. Захист від атмосферного прояву електрики.
24. Надання першої медичної допомоги при ураженні електричним струмом.
25. Дії у разі знаходження вибухового пристрою.
26. Надання першої медичної допомоги.
27. Цивільна оборона та цивільний захист.
28. Кодекс цивільного захисту України.
29. Сили та засоби цивільного захисту.
30. Небезпека та її класифікація.
31. Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.
32. Засоби захисту органів дихання.
33. Засоби індивідуального захисту.
34. Надзвичайна ситуація. Класифікація надзвичайних ситуацій.
35. Засоби захисту шкіри.
36. Стихійне лихо. Види стихійних лих.
37. Надзвичайні ситуації соціально політичного характеру.
38. Біологічна, хімічна та ядерна зброя
39. Надзвичайні ситуації антропогенного характеру.
40. Причини техногенних аварій та катастроф.
41. Надзвичайні ситуації техногенного характеру.

42. Сховища цивільної оборони та їх склад.
43. Протирадіаційне укриття.
44. Евакуація. Евакуаційні пункти.
45. Сильнодіючі отруйні речовини.
46. Зона радіаційного забруднення.
47. Заходи безпеки у зоні хімічного забруднення.
48. Заходи безпеки у зоні радіаційного забруднення.
49. Небезпеки у зоні надзвичайної ситуації.
50. Розповсюдження небезпечної речовини на місцевості.
51. Заходи безпеки на ураженій місцевості.
52. Дії підрозділів поліції у надзвичайних ситуаціях природного характеру.
53. Дії підрозділів поліції у надзвичайних ситуаціях техногенного характеру.
54. Дії працівників поліції по ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
55. Надання першої допомоги постраждалим від надзвичайної ситуації.
56. Планування заходів цивільного захисту на об'єктах суб'єктів господарювання.
57. Колективні засоби захисту населення.
58. Законодавчі акти України у сфері безпеки населення.
59. Організація охорони громадського порядку у надзвичайних ситуаціях.
60. Сигнали цивільної оборони.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою

оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали} = \text{Загальна кількість балів (перед} + \text{Кількість балів за}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{2} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}}{1} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{1}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних Занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре (“зараховано”)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.

75–81		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
68–74	Задовільно („зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60–67		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. - Харків: ХНУВС, 2021.–308 с. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/064659a3-311c-4355-b1c4-47647cc9038c/content>
2. Система безпеки життєдіяльності людини: монографія/ Сркупенко В.В., Бандурка О.М. та ін. – Харків: Факт, 2023. – 308с.
3. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336
https://os.nure.ua/wpcontent/uploads/2019/05/posibnik-bgd_2018_p.1.pdf
4. Зацарний В.В., Зеркалов Д.В., Землянська О.В. Безпека життєдіяльності. навч. посібник. К.: «Основа». 2015. 326 с. <http://opcb.kpi.ua/wp-content/uploads/2012/01/Безпека-життєдіяльності.pdf>
5. Кіт Л.Я., Наливайко Н.В. Основи рятування і збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 132 с.

- https://lnu.edu.ua/life-safety/wp-content/uploads/2020/11/Book_Kit_FirstAid_2020.pdf
6. Охорона праці в галузі юриспруденції. За ред. П.Д. Пилипенка. К.: Ін Юре, 2013.
<https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/149252/CD910.pdf?sequence=1>
 7. Трудове право України: навч. посіб. / кол. авторів; за ред. Кучера В.О. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 598 с. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/451>
 8. Іншин М.І., Костюк В.Л. Трудове право України: підручник К.: ЦУЛ, 2020. 472 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Vyshnovetska_Svitlana/Trudove_pravo_Ukrainy.pdf
 9. Яковлєв О. А. Фундаментальні проблеми правового регулювання умов праці і встановлення гарантій для працівників: монографія. Харків: Право, 2019. 456 с. <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/ef956b2d-d52b-4c7d-99bb-48ed8d5553bb/content>
 10. Яремко З.М., Тимошук С.В., Писаревська С.В., Стельмахович О.Б. Охорона праці : навч. посібник за ред. проф. З.М. Яремка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 430 с. https://www.lnu.edu.ua/life-safety/wp-content/uploads/2017/03/Book_OP_Yaremko_2010_Introduction.pdf
 11. <http://eprints.kname.edu.ua/21375/1/Пр.гот..pdf>
 12. Безпека життєдіяльності : нормативні документи для навчальних закладів. – 4-те вид., допов. і перероб. – К. : Основа, 2015. – 1024 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/73901868.pdf>

Нормативно-правові акти:

13. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
14. Кодекс цивільного захисту від 02.04.2020 // Відомості Верховної Ради України. №34-35. Ст. 458. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
15. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями від 24 березня. 2004 р. № 368 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 368. – Ст. 11. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-п>
16. Про затвердження положення про єдину державну систему цивільного захисту від 9 січня. 2014 р. № 1065-2019-п // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 51. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п>
17. Про затвердження Типового положення про державну надзвичайну протиепідемічну комісію при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній державній адміністрації від 11 жовт. 2002 р. № 1501-2002-п // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1501. – Ст. 11. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1501-2002-п>
18. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII //

- Відомості Верховної Ради України. – 1971. - №50. – ст. 375 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
19. Про охорону праці від 14.10.1992 від 2695-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №49. – ст. 669 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
20. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві від 17 квітня 2019 № 337-2019-п // Відомості Верховної Ради України. – 2019. - №337. – ст. 143 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-п>
21. Про охорону навколишнього природного середовища від 126.09.91 № 1268-XI // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №41. – ст. 546 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

Додаткова

22. Азаров С.І., Сидоренко В.Л., Єременко С.А., Пруський А.В. Методичні засади пожежного аудиту вибухопожежонебезпечних об'єктів. Науковий вісник: Цивільний захист та пожежна безпека. 2020. № 2(10). С. 3-14. <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/9854/1/5-13-PB.pdf>
23. Волошина С.М. Поняття безпеки й гігієни праці. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія ПРАВО. Вип. 35. Ч. I. Т. 2. С. 48-51. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvuzhpr_2015_35\(1.2\)_13](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvuzhpr_2015_35(1.2)_13)
24. Кисель А. Правове регулювання охорони праці неповнолітніх. Підприємство, господарство і право. 2019. № 10. С. 73-78. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/10/13.pdf>
25. Корецький Ю.О. Механізми державного регулювання екологічної безпеки в надзвичайних ситуаціях. Державне управління та місцеве самоврядування. 2020. Вип. 1(44). С. 44-51. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/dec/25915/11.pdf>
26. Литвин А.Ф. Пріоритетні шляхи вдосконалення умов охорони праці власником на підприємстві. Молодий вчений. 2018. № 10. С. 281-284 [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2018_10\(1\)_69](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2018_10(1)_69)
27. Рогуля А. Реалізація державної політики у сфері безпеки життєдіяльності на рівні територіальних громад. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. №3(38). С. 157-63. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21

REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ipd_2017_2_20

28. Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Навч. посібник. В.Л. Филипчук, К.Н. Ткачук, О.С. Печніков, О.С. Шаталов, Д.В. Зеркалов, О.М. Кухнюк. К: Основа, 2016. 304 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/297138948.pdf>
29. Яковлев О.А. Принципи державної політики в галузі охорони праці: погляд правника. Право та інновації. 2017. No 2. С. 75-80. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apir_2017_2_12

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
5. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
6. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
7. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
8. Північноатлантичний альянс НАТО) <http://www.nato.int/>.
9. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> російською мовою).
10. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
11. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
12. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> англійською мовою).
13. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.

14. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду Держгірпромнагляду).
15. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
16. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств МПА СНГ).
17. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
18. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
19. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України НАУ»).
20. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».